

Straffelovskommissionen 1950—1960.

Af fg. fuldmægtig i justitsministeriet L. NORDSKOV NIELSEN.

Som det oplyses i den danske kronik i dette nummer af tidsskriftet, er straffelovskommissionen blevet afløst af et permanent straffelovråd, med et videregående kommissorium og et mindre medlemstal end kommissionens. Denne omorganisation må ses på baggrund af dels den almindelige kriminalpolitiske udvikling med dens øgede reformkrav, dels den stedfundne intensivering af det internationale samarbejde på strafferettens område, herunder navnlig det nyorganiserede nordiske lovsamarbejde.

Straffelovskommissionens funktionstid betegner en meget betydningsfuld periode i det danske strafferetlige reformarbejde, og kommissionen og dens arbejde fortjener derfor en nærmere omtale i dette tidsskrift.

Kommissionens nedsættelse fandt sted kun 17 år efter ikrafttrædelsen af straffeloven af 1930, der som bekendt bygger på et usædvanligt dybtgående kommissionsarbejde, som strakte sig over en lang årrække. Når man bestemte sig til så hurtigt efter straffelovens ikrafttræden at nedsætte en straffelovskommission, skyldtes det da heller ikke et behov for en *almindelig* revision af loven. Nedsættelsen bør ses på baggrund af to forhold: For det første var netop den pågældende periode præget af en meget betydelig udvikling inden for strafferetsvidenskab og kriminologi. Med de nye synspunkter på kriminalitet og lovovertrædere, som hermed introduceredes, måtte der — trods straffelovens korte gyldighedstid — føles et behov for at tage *dele* af straffeloven, navnlig visse regler vedrørende det strafferetlige reaktions-system, op til fornyet overvejelse. For det andet måtte udviklingen i de andre skandinaviske lande og udviklingen af det nordiske strafferetlige samarbejde virke som et kraftigt incitament til også i Danmark at sætte et organiseret reformarbejde i gang. Det er nok i denne forbindelse at nævne den norske straffelovkomité af 1934 (omorganiseret i 1947), nu straffelovrådet, de svenske komitéer, straffrättskommittén (1937) og strafflagberedningen (1938) og de nordiske kriminalretskonferencer, som på fhv. justitsminister Schlyters initiativ indledtes i 1948.

Straffelovskommissionen har i hele sin funktionstid haft professor, dr. jur. Stephan Hurwitz som formand.

Ved nedsættelsen var de øvrige medlemmer professor, dr. med. Hjalmar Helweg, statsadvokat Knud Kirchheimer, politiinspektør O. H. Krenchel, landsdommer F. Lucas, professor, dr. jur. Louis le Maire, landsretssagfører S. M. Karmark Rønsted, overlæge, dr. med. Georg K. Stürup, direktør for fængselsvæsenet H. Tetens og kontorchef i justitsministeriet Erik Vetli.

Ved kommissionens ophævelse bestod den — udover formanden — af: politiinspektør Alex Haslund, landsdommer Knud Kirchheimer,

landsdommer F. Lucas, landsdommer Chr. Ludvigsen, rigsadvokat H. Olafsson, landsretssagfører S. M. Karmark Rønsted, direktør Otto Schlegel, overlæge, dr. med. Georg K. Stürup og direktør for fængselsvæsenet H. Tetens.

I en periode har nuværende højesteretsdommer Bodil Dybdal været medlem af kommissionen.

I kommissionens behandling af ungdomskriminaliteten deltog fængselsinspektør Aage Hansen, direktør for børne- og ungdomsforsorgen H. Horsten, forstander O. Lystrup og overinspektør for børne- og ungdomsforsorgen Oluf J. Skjerbæk.

Fra kommissionens nedsættelse og indtil udgangen af 1958 var nuværende professor, dr. jur. Knud Waaben kommissionens sekretær.

Kommissionens arbejde har i den omhandlede 10 års-periode omfattet afgivelse af 3 betænkninger og et stort antal tildels meget omfattende indstillinger vedrørende mere specielle strafferetlige spørgsmål.

Den første betænkning, der vedrørte fortabelse af rettigheder som følge af straf, blev afgivet knapt 4 måneder efter kommissionens nedsættelse. Kommissionsforslaget var — bedømt i forhold til den gældende retstilstand — radikalt. Det indebar, at straffbart forhold kun skulle kunne udelukke fra udøvelse af en virksomhed, der kræver en særlig autorisation eller godkendelse, og kun såfremt „det udviste forhold begrunder en nærliggende fare for misbrug af stillingen“. Forslaget hjemlede dog adgang til frakendelse af retten til udøvelsen af anden (ikke-autoriseret) virksomhed, „når ganske særlige omstændigheder taler derfor“.

Dette forslag, som bygger på en strengt rationel bedømmelse af forholdet mellem straf og rettighedsudøvelse, gennemførtes uden væsentlige ændringer ved lov nr. 286 af 18. juni 1951.

I 1953 afgav kommissionen betænkning om forsorgsdomme og betingede domme. Kommissionens behandling af dette emne fandt delvis sted i nordisk samarbejde. Spørgsmålet, der samtidig behandledes af det norske straffelovråd og den svenske strafflagberedning, var således forhandlingsemne på to nordiske kriminalretskonferencer.

Kommissionen tilsluttede sig synspunktet i den svenske lovgivning af 1939 og det norske straffelovråds betænkning af 1952, hvorefter der ved siden af den traditionelle betingede dom med eksekutionsudsættelse bør gennemføres en domsform uden straffastsættelse. Medens det norske straffelovråd med henblik herpå foreslog betinget dom med udsat straffastsættelse, mente kommissionen — omend under tvivl — at måtte foretrække en direkte dom til forsorg (forsorgsdom). Betænkningen indeholder således udkast til to nye kapitler i straffeloven om henholdsvis forsorgsdomme og betingede domme (af traditionel type). Også bortset fra det nævnte principielle spørgsmål indeholder disse udkast forslag til praktisk vigtige reformer, der vil gøre den betingede dom til et rationelt og smidigt kriminalpolitisk instrument.

Endelig afgav kommissionen i 1959 den meget omfattende betænk-

ning om ungdomskriminaliteten. Betænkningen, der bygger på et stort materiale vedrørende ungdomskriminalitetens omfang og udvikling og vedrørende praksis i straffesager mod unge lovovertrædere, indeholder bl. a. forslag om ungdomsfængselsinstitutionens udbygning og om ændring af straffelovens regler om ungdomsfængsel. Herudover behandles de centrale spørgsmål om anvendelse af tiltalefrafald, betingede domme og ubetinget frihedsstraf over for unge. Desuden er problemerne vedrørende brugstyverier af motorkøretøjer behandlet i betænkningen.

De to sidstnævnte betænkninger har endnu ikke ført til lovgivning, men det er oplyst, at justitsministeren i indeværende folketingsår vil fremsætte forslag om betingede domme, ungdomsfængsel m. v. på grundlag af betænkningerne.

Afgivelsen af de tre betænkninger har kun været en del af kommissionens arbejde. Som nævnt ovenfor har kommissionen afgivet — ikke-offentliggjorte — indstillinger om en række mere specielle strafretlige spørgsmål, f. eks.:

Personundersøgelser i straffesager, jfr. den ved lov nr. 139 af 31. marts 1960 gennemførte ændring af retsplejeloven (kap. 73 a).

Udkast til militær straffelov, jfr. lovbekendtgørelse nr. 262 af 21. juli 1954.

Domstolenes jurisdiktionskompetence i straffesager vedrørende nordiske statsborgere, jvf. den ved lov nr. 138 af 31. marts 1960 vedtagne ændring af straffelovens § 7.

Prøveløsladelse fra fængsel, arbejds- og sikkerhedsforvaring, jvf. lov nr. 120 af 17. maj 1956 om ændring af bl. a. straffelovens § 38.

Udkast til lov om en særlig forsorg med henblik på bekæmpelse af prostitutionen og udkast til ændring af straffelovens regler om prostitutionen (Betænkningen af 1955 fra udvalget til overvejelse af foranstaltninger mod prostitutionen).

Ophævelse af de lovbestemte strafminima.

Cirkulærebestemmelser om strafferegistre og straffeattester.

Udkast til den grønlandske kriminallov, jvf. lov nr. 55 af 5. marts 1954.

Udkast til lovændring vedrørende omsætning af hæftestraf til fængsel.

Spørgsmål om lovændring, hvorved der åbnes mulighed for overførelse af domfældte fra een kriminalretlig reaktion til en anden.

Som denne oversigt viser, har straffelovskommissionen udført et omfattende og alsidigt arbejde. Herved har praktiske reformbehov kunnet imødekommes, og moderne kriminalpolitiske idéer har efter nøje vurdering af teoretisk og praktisk sagkundskab kunnet omsættes i konkrete forslag.

L. Nordskov Nielsen.